

Bankovní statistika za září 2023: Česká ekonomika v recesi, ale úvěrové portfolio přesto zdravé jako řípa. Podíl nevýkonných úvěrů u firem opět klesl a vytvořil nový historický rekord: 2,7 %! Obyvatelstvo nadále vzorně splácí hypotéky, a jejich vklady rostou. Hlavně ty netermínové: Češi mají rádi svoje úspory po ruce.

Komentář České bankovní asociace k vývoji vkladů, úvěrů a nevýkonných úvěrů za září 2023 dle statistik ČNB

Autor: Miroslav Zámečník, hlavní poradce České bankovní asociace
Praha, 31. října 2023

Česká bankovní asociace publikuje řadu ekonomických indikátorů ČBA Monitor, včetně hlavních parametrů vývoje úvěrů a vkladů v tuzemském bankovním systému. Takže na adrese <https://www.cbamonitor.cz/kategorie/uvery-a-vklady> najdete každoměsíčně aktualizované vybrané údaje z bankovní statistiky publikované Českou národní bankou. K číslům přidáváme komentář, který je zasazuje do kontextu.

Nevýkonné úvěry u podniků znovu na historickém minimu

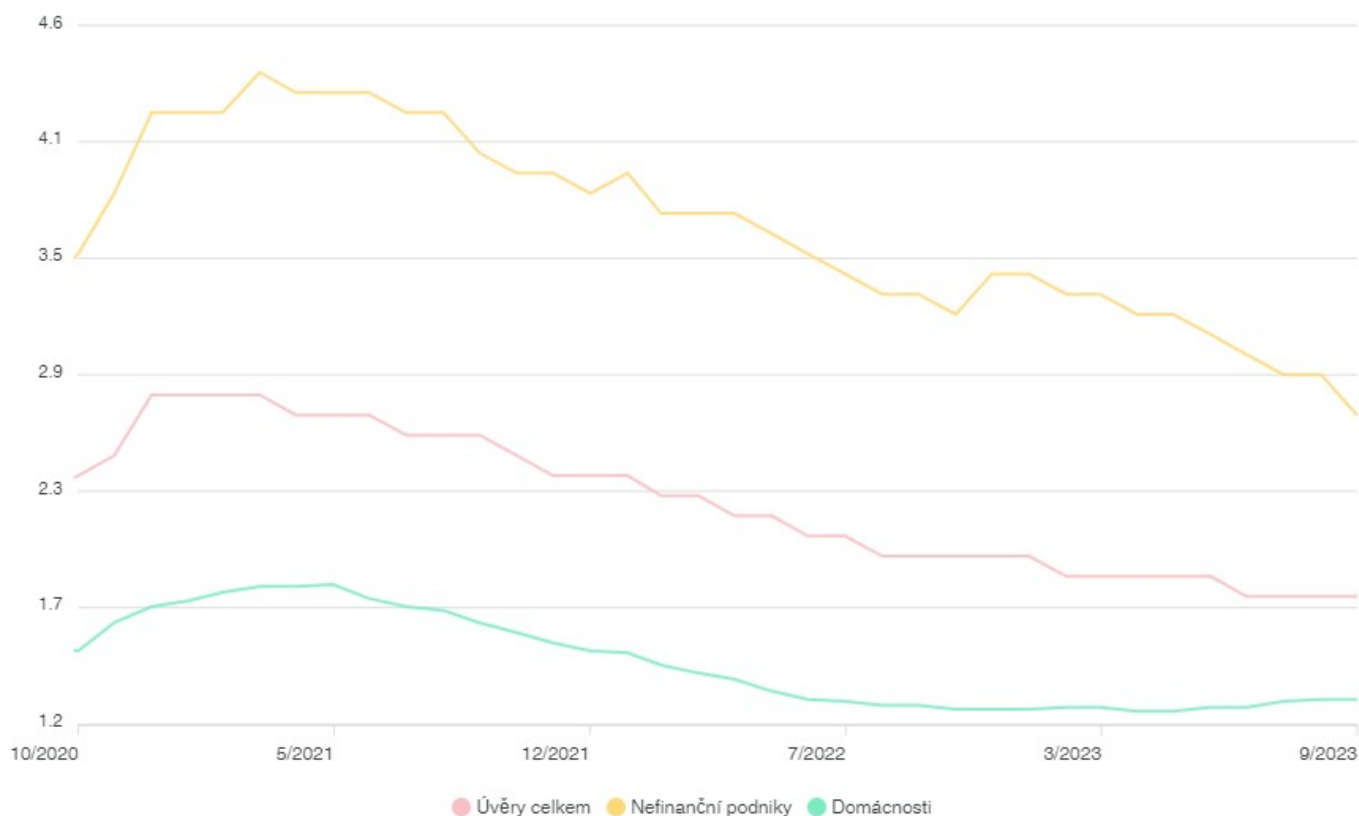
Bankovní statistika za září, právě vydaná Českou národní bankou, přináší další snížení podílu nevýkonných firemních úvěrů na 2,71 %, což je nové minimum, dosažené za celé sledované období, tedy od ledna 2002. Zároveň se jedná o další snížení oproti předchozímu měsíci, přičemž již srpen prolomil historický rekord, když podíl nevýkonných firemních úvěrů, definovaných jako 90 a více dnů po splatnosti, klesnul na 2,85 %. Vzhledem k tomu, že česká ekonomika se technicky nachází v recesi, a zaznamenala hospodářský pokles již třetí čtvrtletí za sebou, jde o ekonomicky velmi zajímavý úkaz. Například za světové finanční krize začal podíl špatných úvěrů záhy „po Lehmanech“ (pádu americké investiční banky Lehman Brothers 15. září 2008) rychle stoupat, ať již se jednalo o firemní úvěry, tak půjčky poskytnuté obyvatelstvu. Za rok od září 2008 stoupl podíl nevýkonných půjček v bankovním systému z 3,84 na 6,99 %, u nefinančních podniků z 2,98 na 4,80 %, přičemž jejich objem stoupl na téměř dvojnásobek. V případě tehdy ještě velmi výběrově poskytovaných hypoték se podíl těch splácených s problémy zvýšil z 1,48 na 2,25 % a nevýkonné půjčky živnostníkům stouply ze 7,89 na 10,8 %. Podíl nevýkonných úvěrů se zvyšoval i pak, ale za všechny sektory dohromady však nepřekročil ani 6,3 % (pro srovnání letos v září 2023 klesl na pouhých 1,76 %, což je rovněž historické minimum), u firemních půjček 9,05 %, přičemž hodnoty kulminovaly v září 2010.

Nevýkonné hypotéky obyvatelstvu jsou dnes na 0,62 % oproti srpnovým 0,61 %, zatímco z celkového objemu půjček živnostníkům jich je nevýkonných 5,10 % oproti srpnovým 4,88 %. Ve všech hlavních segmentech tak vidíme navzdory probíhající recesi nepoměrně nižší podíl úvěrů v selhání než v minulosti, jsou nižší dokonce i ve srovnání s časy, kdy ekonomika zažívala vrcholící konjunkturu. Zásadní příčiny spočívají v dosud překvapivě dobré ziskovosti nefinančních podniků, velmi nízké nezaměstnanosti a oproti předchozím recesím velmi podstatným nárůstu vládních transferů podnikům i obyvatelstvu v posledních 4 letech.

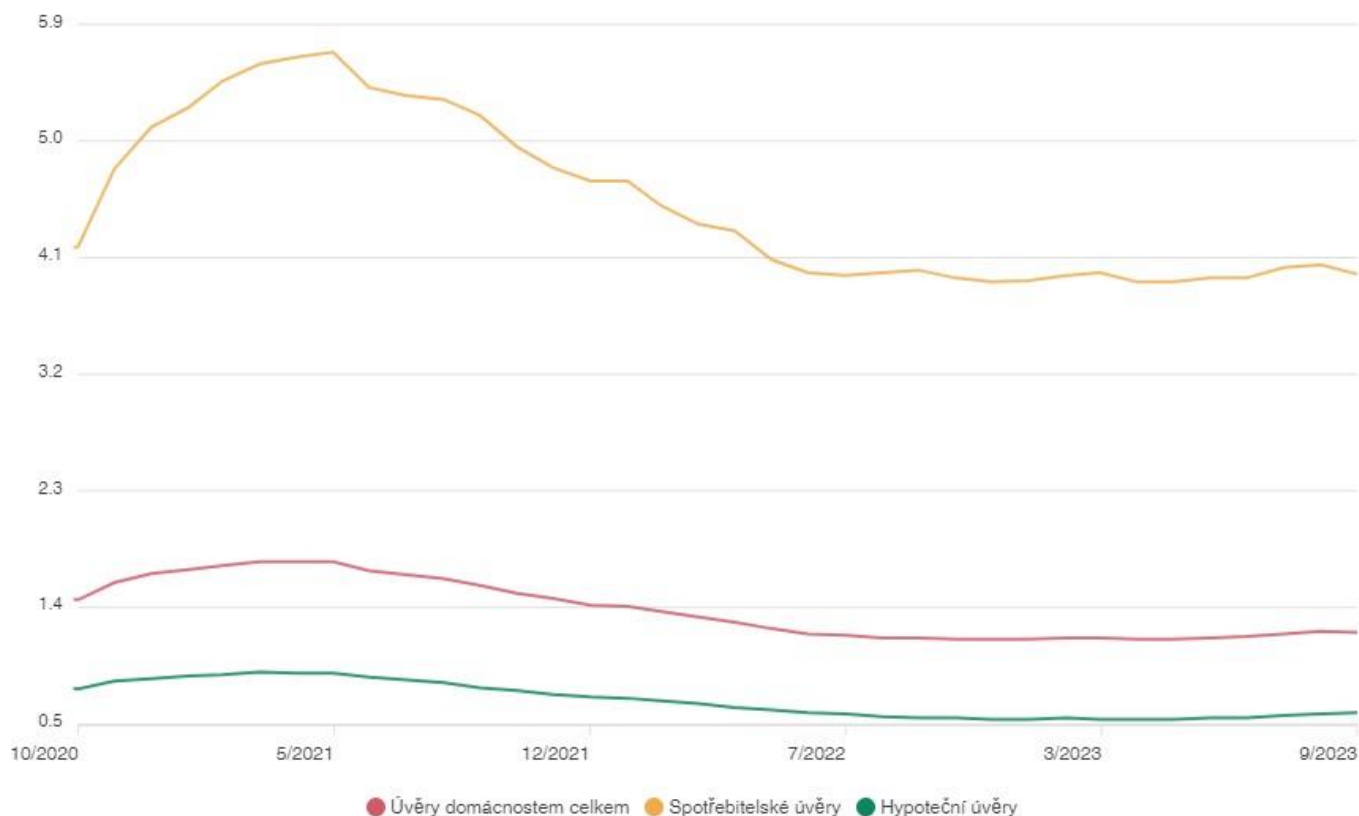
V nadcházejícím roce se může na schopnosti splácet své závazky vůči bankám projevit efekt snižování dotací pro firemní sféru i obyvatelstvo u energií, přenesení poplatků za obnovitelné zdroje a regulované

složky cen elektřiny na spotřebitele. Na druhé straně by měly začít růst reálné mzdy a ekonomika jako celek by také měla zaznamenat oživení právě díky obnovení spotřebitelské poptávky.

Graf: Podíl nevýkonných úvěrů (%)

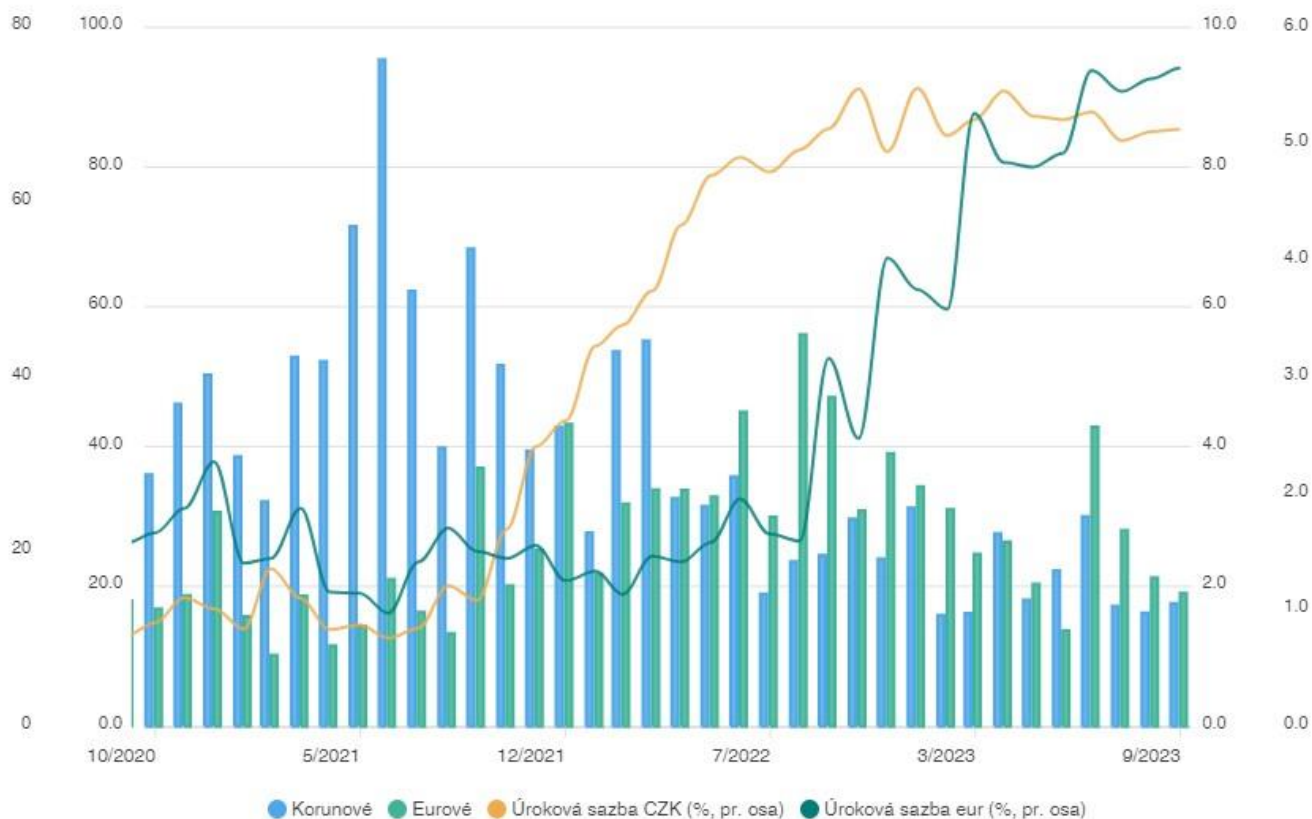

Podíl nevýkonných úvěrů v segmentu domácností (v %)

Kdysi tak lákavé „europůjčky“ už netáhnou

Objemy nových korunových úvěrů se dostaly na 17,5 miliardy oproti 16,2 miliardy Kč v srpnu, při průměrné sazbě 8,5 %, kolem níž trh osciluje už od začátku roku. Poptávka se dlouho přelévávala do nových euro půjček, to je však také historie, od června letošního roku výrazně opadla na 15 miliard korunového ekvivalentu, oproti září loňského roku tak není jejich objem ani poloviční. Zato sazby stouply na 5,7 %, a úrokový diferenciál se scvrkl na 2,8 procentního bodu, což představuje další zúžení oproti srpnovým třím a půl procentním bodům. Při absenci závazku ze strany ČNB na podporu pevné koruny a vyhlídkám na pokles základních korunových sazeb je tak vlna „levných euro půjček“ víceméně passé.

Opět připomínáme, že meziroční srovnání stavových veličin (stavy úvěrů k datu, tedy nikoli nové obchody za měsíc) zkresluje „faktor Sberbank“, která loni přišla o licenci, takže z bankovní statistiky vypadly všechny úvěry, nepojištěné vklady a část pojištěných vkladů, které si bývalí klienti Sberbank zpočátku ponechali doma. Za duben a dále už portfolio úvěrů Sberbank v nominální hodnotě 47,1 miliardy Kč znovu v bankovní statistice figuruje za cenu pořízení 41 miliard Kč, neboť je převzala jednou smlouvou jiná banka. V meziročním srovnání toto zkreslení bude patrné zvláště u úvěrů až do dubna příštího roku.

Vklady

Pohled na graf naznačuje, že vklady firem v korunách i cizí měně se svojí meziroční dynamikou za třetí čtvrtletí propadly až na 1,2 % v září, z červnových 13,7 % na červencových 9 % a 5 % v srpnu. Naopak domácnosti svoje vklady navyšují rostoucím meziročním tempem: z 5,8 % v červenci a 6,6 % v srpnu na zářijových plus 6,9 %. Meziměsíčně stoupl objem peněz, které mají domácnosti na „termínáčkách“, nabízejících lepší úročení, o téměř osm miliard korun na více jak 910 mld. Kč, zatímco před dvěma roky to bylo necelých 500 miliard korun. Co je to ovšem proti objemu úspor, které mají domácnosti na netermínovaných vkladech, kde zůstatek narostl oproti srpnu o bezmála 12 miliard na 2,622 bilionu korun a nějaké drobné. Potvrzením příslovečného konzervatismu českých domácností je fakt, že ačkoli netermínované vklady vykazují již mnoho let negativní reálné zhodnocení, jejich objem se oproti historicky rekordním dvou a tři čtvrtě bilionům korun ze září 2021 snížil nominálně o pouhých pět procent. Svoje peníze holt držíme pěkně po ruce, inflace ne_inflace.

O autorovi komentáře

Miroslav Zámečník je český ekonom a publicista. Absolvoval Vysokou školu ekonomickou v Praze a později se věnoval studiu na Georgetown University ve Washingtonu. V letech 1994 až 1998 byl zástupcem České republiky ve Světové bance, v letech 2000 až 2001 pracoval ve vedení Revitalizační agentury a Konsolidační banky. Jako člen Národní ekonomické rady vlády (NERV) spolupracoval na protikrizových opatřeních.

Mimo svou konzultantskou praxi v současnosti působí jako hlavní poradce České bankovní asociace. Ve svém volném čase se věnuje „birdwatchingu“, pozorování ptáků v přírodě.

O České bankovní asociaci

Česká bankovní asociace vznikla v roce 1990 a je dobrovolným sdružením právnických osob podnikajících v oblasti peněžnictví. V současné době sdružuje 35 členů. Rolí asociace je především zastupovat a prosazovat společné zájmy členů, prezentovat roli a zájmy bankovníctví vůči veřejnosti, podílet se na standardizaci postupů v bankovníctví a na vytváření odborných zvyklostí, podporovat harmonizaci bankovní legislativy s legislativou Evropské unie a vyvíjet aktivitu v informativní a školící oblasti. ČBA je členem Evropské bankovní federace a EMMI. Více informací na www.cbaonline.cz.

Další informace obdržíte na adrese:

media@cbaonline.cz